

A Váci Földváry Károly Általános Iskola

„Arizona-programja”

Tartalom

I.)	Mi is az az Arizona – program? rövid bemutatás.....	3
II.)	Mire alkalmas a program?.....	3
III.)	Az Arizona – program működése.....	4
IV.)	Konkrétumok az Arizona – programból.....	5
V.)	A tréningzobában tartózkodás szabályai.....	5
VI.)	Néhány gyakorlati útmutató.....	6
VII.)	Terveink szerint a program várható eredményei.....	7
VIII.)	Elfogadási záradék.....	9

A Váci Földváry Károly Általános Iskola

„Arizona programja”

I.) Mi is az az „Arizona-program”?

A program az Amerikai Egyesült Államokból, Arizonából (innen a neve) indult és ma már a világ számtalan országában alkalmazzák. Alapgondolata, hogy olyan eszközt adjon a tanárok kezébe, mely a *személyiségi jogok megsértése nélkül* képes segíteni a tanórai munkát. Azaz van a tanár, a jó diák és a rendetlenkedő diák. A tanár tanítani szeretne, a jó diák tanulni, a rendetlenkedő diák pedig rosszkodni, zavarni az órát.

Mi történjen ebben a szituációban?

„Minden diák az életkora növekedésével fokozottan felelős saját életének alakításában” – fogalmazták meg a program kitalálói.

Roszkodni szeretnél? – kérdi a tanár a rossz diákot. Megteheted. De adj választ arra a kérdésre: miért? Nincs sértődés, nincs harag, és ami a legfontosabb, hogy elkerülünk minden agressziót.

Természetesen nem hihetjük, hogy az iskolai konfliktusok egy csapásra meg fognak oldódni az Arizona – programtól, mint egy csodaszertől. De hinnünk kell abban, hogy lehetséges az iskola életébe beépíteni olyan módszereket, melyek megoldást kínálnak napjaink problémáira.

Nagyon sajnálatos, hogy a sajtó csak a konfliktusokat emeli ki napi hírként az iskolák életéből, de azok megoldására nincs javaslat, nincs központi segítségnyújtás. Gyakorlatilag az iskolák egyedül maradnak a problémáikkal, és a megoldásra irányuló erőfeszítéseikről szinte semmit sem lehet hallani.

Csak remélhetjük, hogy a programunk értő fülekre talál a szülők körében. Nem mellékes az sem, hogy a fenntartó milyen segítséget tud nyújtani, hogyan tudunk együttműködni a Gyermekjóléti szolgálattal, a Gyámügyi hivatallal, Családsegítő központtal. Kiket tudunk még segítőként bevonni a program működtetésébe, *iskola pszichológus, iskolarendőr* stb .

A program kidolgozásával egy időben szükséges kihangsúlyozni, hogy nem csak a mi iskolánkban jelentkező egyedi problémákról van szó.

A probléma megoszlik valahol az iskola, a társadalom, a jogalkotók, a közoktatási szakemberek és a család között.

Belső indítékunk a jobbító szándék. Újszerűsége miatt bizonyára sok munkát kell majd elvégeznünk. Ám reméljük, hogy az Arizona – program és azok a módszerek, amelyeket majd a jövőben fogunk kitalálni mi, és a felelősséggel gondolkodó szakemberek, hozzásegítenek bennünket egy jobb iskolai légkör kialakításához.

II.) Mire alkalmas a program?

Alkalmas a tanórákon előforduló *konfliktusok kezelésére, segíti az iskola szabályokhoz, normákhoz való alkalmazkodást, a közösségbe való beilleszkedést.*

A program célja annak biztosítása, hogy a tanár nyugodt körülmények között végezhesse munkáját, és a tanulni akaró diákok jogait megvédje az órák normális menetét zavarokkal szemben.

A program nem a büntetésre, sokkal inkább a tanulók saját felelősségére épít. Megtanulják, hogy a cselekedeteiknek következménye van, mindenkinek saját magának kell döntenie, és a döntéséért ő maga felelős. A kölcsönös tisztelet az alapja a tanár és diák együttműködésének. Az alapvető jogok és kötelességek egyaránt vonatkoznak tanárra és diákra.

A program alapelve:

- egymás iránti tisztelet
- egyéni felelősségérzet

Alapvető jogok:

- minden diáknak joga van a zavartalan tanuláshoz
- minden tanárnak joga van a zavartalan tanításhoz
- mindenkinek tiszteletben kell tartani a mások jogát
- a tanárnak kötelessége megvédeni a tanulni akaró diákok jogait.

A program lényege, hogy a gyereket „kikapcsolom a helyzetből”. Kiküldhetem, de soha nem indulatból!

A pedagógus részéről fontos a *segítő szándék* sugárzása, a gyermek maximális elfogadása.

A testület részéről kiemelten fontos követelmények: *egységesség, következetesség, türelem*.

A program kidolgozásának módjáról, és a program „Alapszabályairól” a nevelő testület hoz döntést.

III.) Az „Arizóna –program” működése:

Tanterem	1. Fegyelemsértés	Mely szabály ellen vétettél?	A szülővel/nevelőszülővel/ jön vissza
	tovább zavar	abbahagyja	
		2. fegyelemsértés	hazamegy
		„ Ezzel a viselkedéssel /zavarással/ eldöntöttem, hogy a tréning szobába távozol”	Nem hajlandó együttműködni

terv elfogadása

TRÉNINGSZOBA

után visszatérhet

Kész

Nem hajlandó az

kérdéseket kap

az osztályba

együttműködni

együttműködésre

dönthet

felelősen

megtagadja a terv-

Tárgyalás a

gondolkodik

készítést

visszatérésről a

tervet készít

Zavar

Abbahagyja a zavarást

terv alapján.

A program működtetése a hétköznapokban

- a program sajátos, az iskolákra szabott formájának kidolgozása
- az „Alapszabályok” ismertetése az érintettekkel
- az „Alapszabályok” kifüggesztése a tantermekben (esetleg az iskola épületében több ponton)
- az óra első tíz és utolsó öt percéről nem lehet a tanulót kiküldeni,
- a program beindítása.

Betartandó alapszabályok (kifüggesztendő minden tanteremben, jól olvashatóan)

- az órára pontosan érkezem, a szükséges felszereléseket előkészítem
- követem a tanár utasításait, együttműködöm
- társaimat nem zavarom sem szóval, sem tettekkel
- jelentkezem, megvárom, hogy felszólítsanak
- engedély nélkül nem hagyom el a helyem
- sértő, trágár szavakat senkivel szemben nem használok
- az iskolai berendezésekre, eszközökre vigyázok, azokat rendeltetésszerűen használom, mellőzöm a tudatos rongálást

IV.) Konkrétumok az Arizona-programból

Az óra menetét zavaró tanulóól a tanár megkérdi, hogy melyik szabály ellen vétett és a továbbiakban szabálykövetően viselkedik-e, vagy inkább kimegy a tréningzobába. Ha az osztályban való tartózkodást választja és újra rendetlenkedik, a nevelő már nem ad választási lehetőséget, hanem egyértelmű jelzéssel a diák tudomására hozza, hogy el kell hagynia a tantermet.

- 1.) A tanteremben a tanárnak kötelessége, hogy gondoskodik a szabályok betartásáról. Amennyiben az órán a tanár úgy véli, hogy a tanuló vétett valamely szabály ellen, felemelt kézzel jelez (1. figyelmeztetés) majd megkérdezi a diákat: „Melyik szabály ellen vétettél?”
- 2.) A tanuló a kifüggesztett szabályok közül kiválasztja azt, amely ellen vétett. Tisztelettudóan megválaszolja a kérdést. (A „Nem tudom” válasz nem fogadható el!) Eldöntheti, hogy a továbbiakban szabálykövetően viselkedik és a tanteremben marad, vagy inkább a tréningzobába távozik.
- 3.) Amennyiben a teremben maradás mellett dönt, ügyelnie kell arra, hogy ismételten ne zavarja meg a tanóra menetét. Ha a tanuló második esetben is vét valamely szabály ellen, a tanár kézmozdulattal (2. figyelmeztetés) jelzi, hogy a tanulónak távoznia kell a tréningzobába. (a tanár közli vele: „Ezzel a viselkedéssel eldöntöttem, hogy a tréningzobába távozol.”)
- 4.) A diák tulajdonképpen mindkét esetben a saját döntése alapján távozik a tréningzobába. Távozása az „Információs lappal történik, melyet a tanár értelemszerűen tölt ki.
- 5.) Az Információs lappal a tanár feljegyzi, hogy milyen probléma volt a tanuló viselkedésével.
- 6.) A diáknak az információs lappal jelentkeznie kell a tréningzobában tartózkodó nevelőnél, akinek segítségével „Tervkészítő lapot” kell kitöltenie.
- 7.) Amennyiben a tanuló a felügyelő tanár számára elfogadható tervet készít, az óraközi szünet befejezésével visszatérhet az osztályához.
- 8.) A tréningzobai felügyeletet az óra megkezdése előtti szünet elején kell kezdeni és a következő felügyelő tanár érkezéséig tart.
- 9.) A tervkészítő lapot a felügyelő tanár eljuttatja a diákot kiküldő nevelőnek, aki ez alapján folytatja le a beszélgetést a tanítási órák végén.
- 10.) A tréningzobában a tanulónak az iskola házirendje szerint kell viselkedni. A felügyelő tanár utasításainak betartása számára kötelező. Ennek megszegése azonnali szülői bevonást eredményez.

V.) A tréningzobában tartózkodás szabályai

- 1.) A teremből korábban távozó tanuló bekopog a tréningzobába, belépés után szükség szerint bemutatkozik, majd az ott tartózkodó nevelőnek átadja az „információs lapot”.
- 2.) Az ügyeletes nevelő a szobában lévő „Naplóban” regisztrálja a tanulót az érkezés időpontjával.
- 3.) A diák kap egy „tervkészítő lapot”.
- 4.) A diák leül egy asztalhoz, átgondolja melyik szabályt sértette meg, milyen következményei vannak tettének saját maga és az osztálytársaira nézve.
- 5.) A diák tervet készít arra vonatkozóan, hogyan tudná a jövőben ezt a magatartást elkerülni.

- 6.) A terv készítésében az ügyeletes nevelő segítséget adhat, ha azt a tanuló kéri. A „Nem tudom” válasz ebben az esetben sem fogadható el.
- 7.) Ha a diák jó visszatérési tervet készít, azt az ügyeletes nevelő aláírásával látja el. Jó visszatérési terv mellett is marad óra végéig a tréningzobában. Önállóan végzi a tanulást.
- 8.) Ha a diák nem készít, vagy nem elfogadható tervet készít, akkor a tréningzobában marad, amíg a megfelelő tervet el nem készítette. Ha erre nem kerül sor tanítási időben, akkor másnap reggel a tréningzobába kell visszatérnie a szülőjével. Ott az órától kiküldő nevelővel megbeszélnek a történeteket.
- 9.) A tréningzobában biztosítani kell a felügyeletet is az órák közti szünetekben. Ebben az időben a diák nem mehet ki a társaihoz, számára a szünetet a tréningzoba nevelője határozza meg, a többiekétől eltérő időpontban.

A pedagógusok a tanórán kívüli idejükben, önkéntes vállalás alapján, külön beosztás szerint látják el az ügyeletet a tréningzobában.

VI.) Néhány gyakorlati tudnivaló

A tanterem elhagyásának módja:

- a.) A tanárnak kötelessége, hogy gondoskodjon a szabályok betartásáról. Ha egy tanár azon a véleményen van, hogy a tanuló hátráltatja őt a tanításban, vagy a többi diákot zavarja a tanulásban, először megkéri a diákot, hogy hasonlítsa össze, viselkedése megegyezik-e a szabályokkal, vagy nem.
- b.) A diák ezután eltekinthet az óra további zavarásától, vagy dönthet úgy, hogy elhagyja az osztályt és a tréningzobába megy. A lényeg az egyéni döntésen van. Ha marad, és újra zavarja az órát, már nincs lehetősége a választásra, ki kell mennie a tréningzobába, hiszen tudatosan döntött, hogy vét a szabályok ellen.
- c.) Természetesen nincs szabály arra, hogy mi minősül az óra zavarásának, azt mindig a tanár dönti el. Ha többen rendetlenkednek, egyszerre csak egy tanuló mehet ki, de egy órától több gyermek is távozhat. Ha a diák úgy dönt, hogy elhagyja az osztályt, a tréningzobába kell mennie, a terem és a tréningzoba távolságától függően maximum két perc áll rendelkezésére. Fontos, hogy amennyiben a tanuló elhagyja az osztálytermet, ezt adminisztráljuk le, illetve tudatosítsuk benne, hogy a tananyagot pótolnia kell. A távozása nem mentesíti a következő órai felelős, vagy dolgozatírás alól. Ha dolgozatírás közben hagyja el a termet, a dolgozatot csak addig értékeljük, ameddig megírta.

Tanácsadói megbeszélés:

Talán az egyik legfőbb gondot okozó kérdés a „Mi az oka, hogy így viselkedtem?” Természetesen a „nem tudom” válasz ebben az esetben sem fogadható el. Hiszen a cél az, hogy a gyermek felelősséggel gondolja végigtetteit és annak következményeit. A tervkészítés fontos pontja a segítségkérés. Minden esetben olyan felnőttet kell megnevezni, akiben megbízunk. Ez lehet osztályfőnök, vagy bárki a tantestület tagjai közül, akit „felkínál” a „Trénerlista”. Minden esetben a tréningzobában ügyeletet tartó nevelő feladata, hogy szóljon annak a kollégának, akit segítségként jelölt meg a diák. (Ahogy korábban már jeleztük, ahogy ügyeletes tanárnak, úgy trénernek – segítőknek – is önkéntes alapon lehet jelentkezni.)

A tanácsadói megbeszélések során az első a diák, az órát tartó nevelő között történik. Csak a következő és a további megbeszélések alkalmával lép be a terv alapján megjelölt személy (ha a diák megnevez ilyet). Ezen beszélgetés alatt megpróbáljuk az okokat felderíteni. Ebben a bizalomnak nagy szerepe van. Fontos, hogy a tanuló el merje mondani problémáit, gondjait. Ezeket a megbeszéléseken sok olyan dologra is fény derülhet, ami a tanuló viselkedését megmagyarázza, és segíthet a megoldásban. A megbeszéléseket a tanítás után lehet lebonyolítani, mert az órák közti szünetekben a nevelők az ügyelettel és a következő órára történő előkészülettel vannak elfoglalva.

A tréningzobába kerülés következményei:

A.) Együtműködés esetén:

- Minden alkalommal pecsét a tájékoztató füzetbe
- 3 alkalom után szülő, gyermek, osztályfőnök részvétele a beszélgetésen (értelem szerűen a 4. alkalommal)
- 6 alkalom után + igazgató, iskolapszichológus részvétele (itt pedig a 7. alkalommal)
- 10 alkalom után + a családsegítő munkatársa is részt vesz a megbeszélésen (ez esetben a 11. alkalommal)

B.) Együtt nem működés esetben

- Hivatalos tájékoztató levél
 - = **első** alkalommal a szülőnek, feljegyzés az osztályfőnöknek
 - = **második** alkalommal az előzők + feljegyzés az igazgatónak, a választott trénernek
 - = **harmadik** alkalom után az előzők + Családsegítőnek, Gyámhivatalnak

VII.) Terveink szerint a program várható eredményei a következők lehetnek:

- nyugodtabbá válik a tanórák légköre
- több idő juthat a koncentrált munkavégzésre
- javulhat a tanár-diák viszony
- erősödik a tanulni akaró diákok jogainak védelme
- javulhat az iskola megítélése a szülők körében
- nem érzik tehetetlennek magukat a pedagógusok a renitens diákokkal szemben
- a problémás gyerekekkel több alkalom nyílik a személyes beszélgetésre
- a zavaró diákok a tanórán elveszítik a „színpadot”
- gondolkodásra kényszerül a renitens gyermek, nem bújhat a „nem tudom” válasz mögé
- a beszélgetéseknek köszönhetően feltárulhatnak olyan okok, amik előidézik a helytelen viselkedést
- a programnak köszönhetően még szorosabbá válhat több társintézménnyel, személlyel az iskola kapcsolata

Mellékletek: **Tervkészítő lap**

Mi az oka, hogy így viselkedtem?

Azért kerültem a tréningzobába, mert a következő szabályt nem tartottam be:

Mit gondolsz, milyen következményei lesznek tetednek? (magadra, társaidra, tanárodra nézve)

Terveim:

Mit változtatnék viselkedésemen, hogy ne sértsem meg a szabályokat?

Kinek a segítségét kérem?

Információs lap

Információk a tréningzsoba felügyelője számára

Terem:

Tanuló:

Osztály:

közbekiabált, beszélt	megtagadta a munkát
agresszív magatartást tanúsított	engedély nélkül elhagyta a helyét
tárgyakat dobált az osztályban	zavarta a padtársát, környezetét
másokat megsértett	mobiltelefont, tabletet használt engedély nélkül
zenét hallgatott	egyéb:

Tanár:

Tanóra:

Tananyag:

Dátum:

idő:

Az Arizona csoport tagjai:

Vezetője: Cser Gézáne igazgató helyettes

Ifjúságvédelmi felelős: Máté Brigitta

Tagok: Sóron Zsuzsanna oszt.f. mkv.

Oroszine Piszár Emerencia

Hegedüs István

Feladatuk, hogy az első 3 hónap elteltével összegezzék a tapasztalatokat, arról tájékoztassák a nevelőtestületet és ha szükséges, tegyenek módosító javaslatot a program „finomítására”. Ezek a tájékoztatók három havi rendszerességgel ismétlődnek a bevezetéstől a tanév végéig. Az évről évre érkezően a teljes éves tapasztalatok összegzése és elemzése történjen meg!

Választható „trénerek”:

Felügyelő pedagógusok a tréningzsobában:

VIII.) Elfogadási záradék

Az „Arizona” programot a Váci Földváry Károly Általános Iskola nevelőtestülete 2017. augusztus 22-én

37 támogató,

4 ellenző és

1 tartózkodó szavazattal

elfogadta, olyan feltétellel, hogy az iskola mindenkori első és második évfolyamán nem alkalmazza.

A választható „trénerek” valamint a felügyelő pedagógusok az adott év órarendjének elkészülése után kerülnek vállalásra és nyilvánosságra.

Vác, 2017. augusztus 22.

Álmos László

igazgató

Cser Gézáné

igazgatóhelyettes

Pallaginé Nagy Ágnes

igazgatóhelyettes

Szoó Zita

isk.titk. jegyzőkönyvvez.

